

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

İSTANBUL VERGİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Mükellef Hizmetleri Usul Grup Müdürlüğü

Sayı : 11395140-105[323-2012/VUK-1- . . .]-1631

03/10/2013

Konu : Her bir işlem bazında küçük tutarlı olan
alacaklar için şüpheli alacak karşılığı ayrılıp
ayrılmayacağı

İlgide kayıtlı özelge talep formunuz ve eki sözleşmelerin incelenmesinden;

- Firmanızın, sms, wap, ussd veya web sistemleri kullanılarak internet üzerinden belli limitler dahilinde yapılan mal/hizmet alışverişlerinde kullanılan mobil ödeme sisteminde aracılık hizmeti verdiği,

- Mobil ödeme sisteminin GSM operatörleri veya ayrı bir şirket tarafından işletilerek firmanızın kullanımına sunulduğu, anılan sistemde mobil elektronik haberleşme ağı ve üye işyerinde bulunan GSM operatörü SIM kartını haiz pos cihazları kullanılarak satış yapıldığı,

- Söz konusu sistemde, satıcı durumundaki sisteme üye işyerlerinden alışveriş yapan GSM kullanıcılarının (müşterilerin) ödemelerini cep telefonları aracılığıyla yaptığı,

- Müşterilerin satın aldığı malın/hizmetin faturasının ise satıcı üye işyeri tarafından müşterilerin adına düzenlendiği,

- Yapılan ödemelerin GSM operatörlerince söz konusu müşteriler adına düzenlenen telefon faturalarında "Tahsilata Aracılık Hizmeti" adı altında ayrıca gösterildiği veya ön ödemeli faturasız hatlarda hat hesabında bulunan tutardan düşüldüğü,

- GSM operatörlerinin sadece tahsil ettiği "Tahsilata Aracılık Hizmeti" adı altında ayrıca gösterilen tutarları firmanıza aktardığı, firmanızın da söz konusu tutarları üye işyerlerine aktardığı,

- GSM operatörlerinin tahsil edemedikleri söz konusu tutarlar ile GSM operatörlerince tahsil edilerek firmanıza aktarılmış tutarlardan üye işyerine aktarılmayan tutarlar için de GSM operatörlerinin hiçbir sorumluluk taşımadıkları,

- GSM operatörlerinin cep telefonları faturalarında kısmen tahsil ettikleri bedel içinden öncelikle kendi alacaklarını tahsil ettikleri, kalan kısmı ise firmanıza aktardıkları,

- GSM operatörlerinin firmanıza düzenledikleri aylık tahsilat raporlarında, sistemi kullanan müşterilerin sayısı ve listesi, sistem ile gerçekleştirilen toplam ödeme tutarı, işlem adedi ve işlem bazında mal/hizmet bilgisi ile tutarı, tahsilatı yapılamayan müşterilere ilişkin bilgilerin yer aldığı,

- GSM operatörlerinin temel sorumluluğunun mobil elektronik haberleşme altyapısının firmanıza kullandırılmasından ve bu sistemde tahsilat şartına bağlı olarak (tahsilat riski tamamen firmanızda veya üye işyerinde olmak kaydıyla) tahsil edilen bedellerin firmanıza aktarılmasından ibaret olduğu,

- GSM operatörlerinin, sözleşme kapsamında sunduğu mobil ödeme sisteminde mobil elektronik haberleşme altyapısının kullanılması hizmet bedelini aylık olarak fatura düzenleyeceği, ayrıca ilgili aya ait tahsilatına aracılık edilen bedel esas alınarak işlem türü bazında belirlenen belli oranlar üzerinden hesaplanacak komisyon tutarı için ise her ayın 15 inde gönderilen tahsilat raporları dikkate alınarak firmanıza fatura düzenleyeceği, firmanız tarafından fatura tarihinden itibaren 15 gün içinde GSM operatörlerine ödemeleri yapmanız gerektiği, ödeme yaptığınıza ilişkin olarak GSM operatörlerine makbuz göndereceğiniz,

- Üye işyerlerinin müşterilere sattıkları mal/ hizmet karşılığında yapılan mobil ödeme aracılık hizmeti için üye işyerine fatura düzenleyerek hasılat olarak hesaplarınıza aldığınız,

- GSM operatörlerinin faturalı hat kullanıcılarından fatura bedellerini zamanında tahsil edememeleri sonucu "Tahsilata Aracılık Hizmeti" adı altında faturada yer alan mobil ödeme sistemi kanalıyla yapılan işlemlerin bedellerinin zamanında firmanıza aktarılmadığı,

- Tahsilatına aracılık edilen mobil ödeme işlemleri ile ilgili olarak, GSM operatörlerince müşterilerden tahsil edilemediği için tarafınıza ödenemeyen bu tutarların firmanız için finansal açıdan risk oluşturduğu,

- GSM operatörleri ile firmanız arasında yapılan mobil ödeme tahsilatına aracılık hizmet sözleşmelerinde yer alan batık riski (tahsil edilemeyen) tutarlarının, GSM operatörlerinin faturalı kullanıcılarına ödenmemiş faturaları için yapmış oldukları ödeme emri bildirimleri ile yaptıkları protestolara rağmen tahsil edilemediği belirtilerek,

yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen müşteri tarafından ödenmemiş bulunan, dava ve icra takibine değmeyecek derecede her bir işlem bazında küçük tutarlı (1,00 - 100 TL arası GSM operatörlerine fatura düzenlenerek gelir yazılan ancak tahsil edilmemiş) olan bu alacaklar için şüpheli alacak karşılığı ayrılıp ayrılmayacağı hususunda Başkanlığımız görüşü talep edilmektedir.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 323 üncü maddesinde;

"Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla;

1- Dava veya icra safhasında bulunan alacaklar;

2- Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar;

şüpheli alacak sayılır.

Yukarıda yazılı şüpheli alacaklar için değerlendirme gününün tasarruf değerine göre pasifte karşılık ayrılabilir.

Bu karşılığın hangi alacaklara ait olduğu karşılık hesabında gösterilir. Teminatlı alacaklarda bu karşılık teminattan geri kalan miktara inhisar eder.

Şüpheli alacakların sonradan tahsil edilen miktarları tahsil edildikleri dönemde kar-zarar hesabına intikal ettirilir."

hükmü yer almaktadır.

Yukarıdaki Kanun hükmünden de anlaşılacağı üzere, ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla; dava ve icra safhasında bulunan alacaklarla, yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş olan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar şüpheli alacak sayılmakta, bu şartlardan herhangi birinin mevcut olmaması durumunda ise şüpheli alacak kaydına imkân bulunmamaktadır.

Bir alacağın dava veya icra safhasında olduğunun kabulü için mahkemeye dava veya icra merciine takip için dilekçe verilmiş olması, ancak gerek mahkemeye gerek icra merciine yapılan başvuruların takip edilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, şüpheli alacaklar için dava veya icra takibine başlanıldığı yılda karşılık ayrılması gerekmekte olup, şüpheli hale geldiği hesap döneminde karşılık ayrılmayan alacaklar için daha sonraki dönemlerde karşılık ayrılması mümkün olmamaktadır.

Öte yandan, Vergi Usul Kanununun 323/2 nci maddesine göre karşılık ayrılabilmesi için, Kanun maddesinde belirtilen iki şartın birlikte gerçekleşmesi gerekmekte olup söz konusu alacağın hem yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş olması hem de bu alacağın dava ve icra takibine değmeyecek ölçüde "küçük alacak" olması gerekir.

Dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacakların tespiti açısından dava edilecek alacak için avukatlık ücreti, yargı harcı, notere yapılacak ödemeler ile posta giderleri toplamı dikkate alınarak tahmini bir dava maliyeti bulunacak ve bu tutar alacakla kıyaslanacaktır. Tahmini dava maliyetinin alaktan daha büyük olması halinde, borçlunun noter vasıtasıyla protesto edilmesi veya borcun (3. kişilere ispat açısından kanaat verici belge olacak şekilde) bir yazı ile istenmesi ve protestonun ya da yazının muhatabına ulaşmış olması gerekmektedir.

Bahsi geçen madde hükmünden de anlaşılacağı üzere "yazı ile isteme" herhangi bir şekil şartına bağlanmamıştır. Bununla birlikte ilgili kanun metninde borcun istenilmesine ilişkin yazıların taahhütlü olarak gönderileceği hususunda hüküm bulunmamış olsa da, şüpheli alacak karşılığı ayırabilmek için "yazı ile borcun bir defadan fazla istenmesi" halinin tarafınızca tevsik edilebilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 3 üncü maddesinin (B) bendinde, vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyetinin esas olduğu, vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyetinin yemin hariç her türlü delille ispatlanabileceği belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen hüküm ve açıklamalardan da anlaşılacağı üzere dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacakların yazı ile istenmesi durumunda,

- Yazının farklı günlerde muhatabına bir defadan fazla ulaşmış olması,
- Yazının borçlunun kendisine veya hukuken teslim alabilecek şahıslara tebliğ edilmiş olması,
- Yazının kime ve hangi tarihte tebliğ edildiğini tevsik eden evrakın zamanaşımı süresince muhafaza edilmesi,
- Mezkur Kanunun 323 üncü maddesinin uygulamasına mahsus olması,
- Yazıların özel kargo şirketi vasıtasıyla gönderilmesinin posta mevzuatına aykırılık teşkil etmemesi,

şartıyla borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar için şüpheli alacak karşılığı ayrılması mümkün bulunmaktadır.

Yukarıdaki hüküm ve açıklamalara göre, mobil ödeme sisteminde tahsilatına aracılık edilen bedel içerisinde GSM operatörlerinin ve firmanızın verilen hizmetler karşılığı komisyon tutarları ile üye işyerinin sattığı mal veya yaptığı hizmet karşılığı tahsil edeceği bedel yer almaktadır.

Buna göre, şirketinizin sadece üye işyerine verdiği hizmet dolayısıyla alacağı komisyon için düzenlediği faturada yer alan ve GSM operatörlerince müşterilerden tahsil edilemeyen bedel için 323 üncü maddedeki şartları taşımak kaydıyla, üye işyerlerine yapılacak protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen üye işyerleri tarafından ödenmemiş olan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar için şüpheli alacak karşılığı ayrılabilir.

Diğer taraftan, GSM operatörlerince faturalı hat kullanıcılarına ait faturaların zamanında tahsil edilememesi nedeniyle faturalı kullanıcılarına ödenmemiş faturaları için yapmış oldukları ödeme emri bildirimleri ile yaptıkları protestolara rağmen tahsil edilemediği raporlarına istinaden GSM operatörlerine (doğrudan GSM operatörlerine bir hizmet sağlanmadığı ve mal satışı olmadığından) fatura düzenlenmesi söz konusu olamayacağı gibi bu tutarlar için anılan raporlar dayanarak gösterilerek şüpheli alacak karşılığı ayrılması mümkün değildir.

Öte yandan, GSM operatörleri ile şirketiniz arasındaki özel sözleşmeler vergi uygulamaları açısından sadece firmanız ile GSM operatörleri açısından hüküm ifade etmektedir. Bu tür sözleşmelerin hükümlerinin sözleşmenin tarafı olmayan vergi idaresini bağlaması mümkün bulunmamaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.